

PANUN pakinoita

LAPIN TAIDE. Istun taas keran vuosien varrelta tutuksi käyneen Merihovin kotoisantuntuisessa huoneessa, kunhan en samassa, jossa joskus ennenkin. Ollaan siis Kemissä ja vanhan hokeman mukaan sellainen kyllä »kehathan» sanoa. Ulkona on sikamainen ilma, muuta ei voi sanoa, ja kahta pahemmalta se tuntuu alkutalvise_n kuivan ja terveellisen Rovaniemen ja sen puhtaisen ensilumen jälkeen. Mutta ei auta — merenranta on merenranta. Ja siksi toiseksi, jos olivat viehättäviä Rovaniemen, joka puolella kohoavat jo valkaistut vaaramaisemat, niin ottaapa se omakseen tämänkin maisemataulu. Kehyksinä ovat ikkuna_n siloisat puitteet, mutta maisema avautuu silmäkantamattomiin, hyytävän kylmä meri, jonka laineet lyövä_t alakuloisina rantaan. Harmaankin taivaan alla meri on aina meri!

Näiden hotellihuoneiden seini_{llä} on useita Lappia ja Peräpohjolaa esittäviä kuvia, muistaakseni kaikki ruotsalaisen A. F.

Skjöldebrandin (toiset näyttävät kirjoittavan Skjöldebrandt) vanhoja piirroksia, jäljennöksiä siis, toissa — vuosisadalta. Sellainen on tässäkin huoneessani. Tausalla on tunturien vyö (joka tuo mieleen Franzenin »Juokse prossein_n halki vuoret maat»), etualalla Tornionjoen vuo. Kirkko ja tulpuli ovat oikealla, aittarivi etu- alatormällä. Kaksi miestä suavo- venettä. Kuvaan tavoitetut maiseman muodot tuntuvat kieltämättä nykyajan ihmisestä hie- man oudoilta. Arvostelijat suhtautuvatkin näihin teoksiin taide- teoksina erinäisin varauksin, mutta myöntävät niiden olevan vaikuttavia. Siinä he ovat oikeassa. Mitä outouteen tulee, niin eipähän ole sanottu, etteikö tuo kaikki olisi voinut olla tyyllitetyäkin. Kummemminkin nykyaikana tyyllitellään, mauttomuuk- siin ja mahdolltomuuksiin saak- ka. Onhan realismi paikoin niin huonossa muodossa, että joku es- tetiikan maisteri katsoo voivansa tuomita jonkun Albert Edelfeltin kaikkine_nsa, jokikisine piirtoi-

neen, hornan tuuttiin. No niin, se siitä.

Skjöldebrand oli joka tapauk- ssa ensimmäisiä Lappi_n kuvaajia. Puolitoista vuosisataa on Lappi sitten kiehtonut maalareiden ja piirtäjien mieliä, viimeiset viisikymmentä vuotta aivan erikoisesti. Ketkä kaikki ovat Lappia maalanneet ja ketkä ovat varteen otettavia Lapin-maalareita. Paitsi äskettäin suljettu Lapin taiteen VII vuosinäyttely, tekee keskustelun jossain määrin päiväkohtaiseksi tri Jouko Tolvasen artikkeli »Lappi taiteessa» (Kaltio 6/54), josta ker- ran ohimennen huomautin. Pai- koittain kirjoituksen sisältö ih- metytti »lappilaisia», varsinkin sen jälkeen, kun ilmeni, että kirjoittaja oli ensimmäistä kertaa — Rovaniemellä, ei tuntenut Lappia lain eikä kai tiennyt useimpien ansioituneitten vanhojen Lapin- maalareiden syntymisestääkään.

Tri Tolvanenhan esitelmöi lisäksi sekä Rovaniemellä että Kemissä kulttuuriviikkojen alkajaisiksi. Sitäpaitsi oli hän mainitun näyttelyn juryn puheenjohtajana. Hänen toimintaansa tuossa tehtävässä ei ole kuuluten varsi- naisesti arvosteltu (ja miten tuo nyt sitten olisi sopinutkaan!),

mutta siellä ja täällä on vaikut- tanut vähän siltä, että paikka- kuntalaiset, niin maalarit kuin tavalliset taiteenystävät, olisivat odottaneet hieman toisenlaista suhtautumista k.o. tehtävään ja arvostelun ja valikoinnin koh- teeksi joutuneisiin niin yhteisöih- in kuin yksilöihinkin sekä hei- dän töihinsä. Tuntui olleen vähän niinkuin sitä samaa vivohdetta, minkä olen huomannut monien ammattitaiteilijoiden puheissa; kun tulee puhe taiteesta vapaa- ajan harrastuksena. Tuntuu nim. joskus siltä kuin eivät ammatti- taiteilijat haluaisi lainkaan myöntää oikeutta koko taidehar- rastukselle, puhuvat ikäänkuin jotkut Pallas-leirit ja yleensä sellainen maalaus, joka tapahtuu »ateneumin ulkopuolella», olisi pahasta. Onpa joku sanonut tämän minulle aivan suoriksikin. Tällainen puhe on tulkutonta ja sen täytyy johtua jostakin pahasta väärinkäsityksestä. Tuttahan täytyy saada maalaamista har- rastaa, vaikka se sitten tapahtuisi pelkästään omaksi ilokseen. Si- täpaitsi: missä ja mistä metsä kasvaa, jollei ole taimistoja.

Mainittu tohtorimme o!i: Rova- niemellä puhunut »kotiseututai- teesta». Sellaistakin määrittelyä

tietysti voisi ajatella, jos sitä käytettäisiin aivan asiallisesti ai- hepiiriä osoittamaan. Mutta jos sitä käytetään jonkinlaisena laa- tusanana, niin syntyy helposti sekaannusta. Tajdenäyttelyt ovat luonnollisesti asia erikseen ja maalausharrastus asia erikseen, mutta sitä varovaisemman asial- lisesti pitäisikin sitten asiantun- tija_n täällä suhtautua niihin töih- in, jotka hänelle esitetään. Var- vinkin, jos asianomainen ei tunne maata eikä maisemia eikä niin ollen niiden vaikutusta ihmisse- luun — muuta kuin kirjoitetun ja kuvaton välityksellä. — Näyt- telyihin on pyrittävä saamaan mahdollisimman hyvää, mahdol- lisimman edustavaa, mutta en- simmäistä kertaa mukana olevia ei saa sivuuttaa nimekkäämpien takia eikä ketään, jonka kehitty- misestä tuntuu olevan edes toi- veita, pitäisi kertakaikkiaan tei- lata. Harrastuksena taide on kau- nis ja hyvä asia, ammattina suu- ri ja vaativa kutsumus. Joskus voi sitäpaitsi käydä niin, että ikänsä ns. harrastelijana (siis si- vutyönään maalaavana) pysynyt voi olla aivan korkeimman luo- kan taiteilija.

P a n u.